

KONIEC ANGLICKEJ GRAMATIKY

**Vyrieš problémy
s anglickou gramatikou
raz a navždy!**

Arc. Branislav Boba

© MAGNIFICENT DRAGONFLIES S.R.O.

VŠETKY PRÁVA VYHRADENÉ. ŽIADNA ČASŤ TEJTO PUBLIKÁCIE
NESMIE BYŤ REPRODUKOVANÁ, ČI ŠÍRENÁ AKÝMKOL'VEK
SPÔSOBOM BEZ PREDCHÁDZAJÚCEHO PÍSOMNÉHO SÚHLASU
MAJITEĽOV AUTORSKÝCH PRÁV.

VYDALI MAGNIFICENT DRAGONFLIES S.R.O. V ROKU 2021
PRVÉ VYDANIE

GRAFICKÁ ÚPRAVA KRISTÝNA KELLEROVÁ

CHYBY, PRIPOMIENKY, POCHVALY:
MAGNIFICENT.DRAGONFLIES@GMAIL.COM

ISBN 978-80-973879-0-7

WWW.MAGNIFICENTDRAGONFLIES.COM

Obsah

PREDSLOV	5
ÚVOD	10
1. FUNKCIA ANGLICKÉHO VETNÉHO SYSTÉMU	14
2. POUŽITIE ANGLICKÉHO VETNÉHO SYSTÉMU	17
ČASY MAJÚ MENÁ!	20
PRESENT SIMPLE	21
PRESENT CONTINUOUS	23
PRESENT PERFECT	24
PRESENT PERFECT CONTINUOUS	26
PAST SIMPLE	29
FUTURE SIMPLE	30
ČASY MAJÚ VZŤAHY!	33
CONTINUOUS VS NON-CONTINUOUS	33
PERFECT VS NON-PERFECT	34
V ČASE SA DÁ CESTOVAŤ!	37
PRESENT SIMPLE – PAST SIMPLE – FUTURE SIMPLE	38
PRESENT CONTINUOUS – PAST CONTINUOUS – FUTURE CONTINUOUS	38
PRESENT PERFECT – PAST PERFECT – FUTURE PERFECT	41
PRESENT PERFECT CONTINUOUS – PAST PERFECT CONTINUOUS – FUTURE PERFECT CONTINUOUS	43
KDE SA TO LÁME?	45
PRESENT SIMPLE ALEBO PRESENT CONTINUOUS?	45
PRESENT PERFECT ALEBO PRESENT SIMPLE?	47
PRESENT PERFECT ALEBO PAST SIMPLE?	47
PRESENT PERFECT ALEBO PRESENT PERFECT CONTINUOUS?	49
FUTURE SIMPLE, GOING TO ALEBO PRESENT CONTINUOUS?	51
SCHÉMA POUŽITIA ANGLICKÝCH ČASOV	55
ZLATÉ PRAVIDLO	61

3. FORMA ANGLICKÉHO VETNÉHO SYSTÉMU	64
AKO „TVORÍME“ Kladnú oznamovaciu vetu	65
PRESENT SIMPLE	68
PAST SIMPLE	68
PRESENT PERFECT	70
PAST PERFECT	71
FUTURE SIMPLE	71
FUTURE PERFECT	71
SLOVESO „BYŤ“	72
THE CONTINUOUS – PRIEBEHOVÉ ČASY	74
AKO „TVORÍME“ Zápornú oznamovaciu vetu	79
AKO TVORÍME OTÁZKY	86
SLOVO THERE ako podmet	91
OTVORENÉ A ZATVORENÉ OTÁZKY	93
ZÁPORNÉ OTÁZKY	94
PRIAME A NEPRIAME OTÁZKY	95
PODMETOVÉ OTÁZKY	95
OTÁZKY S PREDLOŽKOU NA KONCI	96
INTONAČNÁ OTÁZKA	98
QUESTION TAGS – OPYTOVACIE DOVETKY	99
MODÁLNE SLOVESÁ	101
NIEČO VIAC O SLOVESÁCH	105
SLOVESÁ POMOCNÉ A PLNOVÝZNAMOVÉ	105
SLOVESÁ VYJADRUJÚCE ČINNOSTI A SLOVESÁ VYJADRUJÚCE STAVY	107
SLOVESO HAVE	108
SLOVESO GO	111
SLOVESÁ USE A USED TO	113
INFINITÍV ČIŽE NEURČITOK	117
IMPERATÍV ČIŽE ROZKAZOVACÍ SPÔSOB	120
PASÍV ČIŽE TRPNÝ ROD	123
SKRÁTENIA	127
ZÁVER	131
O AUTOROVI	136
INDEX	141

Predslov

Toto nie je učebnica. V skutočnosti je to prvá ne-učebnica anglickej gramatiky. Dokonca by sa mala stať vašou poslednou. Bola napísaná preto, aby ste anglickú gramatiku raz a navždy pochopili a viac sa ju už nikdy nemuseli učiť.

Každý z nás, ešte predtým, než začal povinne chodiť do štátnej inštitúcie nazývanej škola, už pár rokov ovládal svoj materinský jazyk na kvalitnej konverzačnej úrovni. Čiže oveľa skôr, než sme sa vôbec dozvedeli o samotnej existencii akejsi gramatiky, každý z nás ju už podvedome vedel používať. Českú gramatiku sa nikto z nás nikdy neučil a napriek tomu ju všetci tiež podvedome ovládame.

Keď som učil angličtinu deti, ktoré už vedeli čítať, prvé, čo som im ukázal, boli knižky napísané vo veľmi jednoduchej angličtine. Zaujímavé krátke príbehy, ktoré tieto deti za mojej asistencie veľmi rýchlo dokázali prečítať a užívať si ich. Prečítali jednu, potom už za menšej asistencie druhú a bez asistencie tretiu, štvrtú, piatu... A potom, keď sme prešli aj na nejaké gramatické cvičenia, deti ich s ľahkosťou zvládali – pretože všetku tú gramatiku už ovládali vďaka tomu čítaniu. Lepší než tento prirodzený spôsob osvojovania gramatiky nikto nikdy nevynašiel. Týmto podvedomým spôsobom sme si osvojili svoj materinský jazyk a to je dokázateľne a jednoznačne najlepší spôsob, ako si môžeme osvojiť aj akýkoľvek iný jazyk.

Výskum v oblasti osvojovania cudzích jazykov už v 80. rokoch minulého storočia jasne dokázal, že **osvojovanie cudzích jazykov prirodzeným – podvedomým spôsobom je ďaleko efektívnejšie**, než ten

nezmyselný analytický spôsob, ktorý poznáme zo škôl. Pri materinskom jazyku sme našťastie dostali možnosť si ho najskôr osvojiť a až potom nám ukázali gramatiku. Pri iných jazykoch sa to v školách snažia postaviť na hlavu – jazyk učia cez gramatiku. To je jeden z hlavných dôvodov, prečo sa v škole angličtinu takmer nikto nenaučí. A keby sme sa cez gramatiku boli snažili učiť náš materinský jazyk, výsledky by boli rovnako žalostné.

Významný americký jazykovedec Dr. J. Marvin Brown dávno vyvrátil mýtus, že človek s pribúdajúcim vekom stráca schopnosť efektívne si osvojiť cudzí jazyk. Zistil, že problémom v skutočnosti nie je niečo, čo by človek vekom strácal, ale naopak niečo, čo vekom získava – analytické myslenie. Mnoho dospelých namiesto toho, aby tak, ako to robia deti – v novom jazyku iba sledovali, čo sa v ňom odohráva, aby sledovali príbeh či kontext, začnú sa v tom jazyku vrtáť. A prečo toto a prečo tamto. A čo znamená toto a čo znamená tamto. Medzi seba a jazyk stavajú myslenie. A potom, keď chcú rozprávať, čudujú sa, že medzi nimi a jazykom stojí myslenie. Preto im to nejde. Preto je to také ťažké. Lebo im bola podsunutá táto veľmi ťažká cesta. Poctivý výskum Dr. Browna potvrdzuje, že tí, čo podstupujú túto analyticko-krvopotnú cestu, nikdy nedosiahnu osvojenie jazyka na plne podvedomej úrovni. Nikdy nebudú ovládať cudziu reč tak, ako ovládame svoj materinský jazyk alebo češtinu. Takže otázka znie – ako z toho von?

A paradoxne odpoveďou je – cez gramatiku. Pretože pre človeka, ktorý sa do jazyka dostal cez gramatiku, je veľmi ťažké prestať ju vnímať, prestať ten jazyk analyzovať. **Analýza jazyka podaná v tejto ne-učebnici vedie od rozmýšľania k pochopeniu.** A pochopenie vedie k ukludneniu. V nejakej škole vám nejakí učitelia povedali, že musíte ovládať poučky. Ale to len preto, že aj im niekto povedal, že musia ovládať poučky. Dobrou správou je, že to tak nie je. Tie poučky nevedú k pochopeniu či k ovládaniu gramatiky. Táto kniha áno.

Ak patríte medzi ľudí, ktorí trpia nutkaním v jazyku sa vrtáť, táto

ne-učebnica je presne to, čo si potrebujete prečítať. Verím, že **v nej nájdete odpovede na všetky svoje otázky týkajúce sa anglickej gramatiky.**

Nesmiete ju však čítať ako učebnicu. **Čítajte ju ako ne-učebnicu. Ako beletriu.** Pekne od začiatku do konca. Preskakovať je zakázané. Kto preskočí, ten stratí niť a bude tam, kde bol. Kto bude ale pozorne čítať tak, ako je to napísané – ten sa bude pekne postupne dostávať k stále lepšiemu a hlbšiemu porozumeniu toho, ako funguje anglická gramatika. A nakoniec príde na to, že je to jednoduché, že nikdy neexistoval žiadny dobrý dôvod robiť si z toho ťažkú hlavu. Že nie je potrebné pamätať si akékoľvek poučky. A takéto pochopenie by malo viesť k tomu, že sa okľukou vrátite späť k prirodzenému osvojovaniu angličtiny – cez príbehy v knihách a filmoch, videách, videohrách... Je potrebné si to užívať – nie sa to učiť. Preto je aj táto kniha napísaná ako ne-učebnica. Ako beletria.

Byrokratický systém od študentov explicitne vyžaduje ovládanie rôznych gramatických pravidiel. **Vy – študenti – nemáte príliš na výber. Ale táto ne-učebnica je tu aj pre vás.** Mnohé z tých poučiek, ktoré vám vaši učitelia prezentujú, v skutočnosti nefungujú. Zostavili ich totiž ľudia, ktorí tomu jazyku v skutočnosti nikdy dobre neporozumeli, a zo zúfalstva sa ho snažili nejakým spôsobom spútať. Lenže on sa tomu vzpiera. A to je problém, na ktorý v tejto knihe nájdete liek. Namiesto nefunkčných a nepresných poučiek tu nájdete podrobné a hĺbkové vysvetlenie toho, ako to v skutočnosti funguje. A to keď raz pochopíte, žiadne poučky už potrebovať nebudete. Testy zrazu zvládnete bez stresov a na jednotku.

Táto kniha bola napísaná aj pre učiteľov. Viem, ako ste sa to učili na vysokej škole, viem, že žiadne skutočné pochopenie toho, ako funguje anglická gramatika, ste tam nedostali. Pretože ani tí, ktorí vás to mali naučiť, to v skutočnosti nikdy neovládli. Dnes to však máte učiť. A tak máte nielen problém, ale vďaka tejto knihe aj obrovskú príležitosť to tradovanie nezmyslov – poučiek, ktoré nikdy nesedeli a nikdy nefungovali – konečne pretrhnúť. S touto knihou sa ku vám dostáva vzhľad do anglickej gramatiky,

aký tu nikdy nebol. Po prvý raz je tu pohľad, ktorý dáva zmysel. Jeho prijatím môžete urobiť veľkú službu nielen svojim žiakom, ale aj sebe. Konečne sa dostanete k výkladu anglickej gramatiky, ktorý je nielen zmysluplný, ale aj úžasne a hlboko uspokojivý. Pre vašich zverencov, aj pre vás.

www.MagnificentDragonflies.com

Úvod

Slávny balet Igora Stravinského Svätenie jari – jedno z ťažiskových diel umenia 20. storočia, na svojej parížskej premiére nemohol byť dohraný. Protagonisti legendárneho Ďagilevovho baletu sa pred rozzúreným davom museli zachrániť útekem z pódia. Aj dnes – keď toto dielo počuje nezvyknuté laické ucho – spočiatku sa mu zdá, že padajú hrnce po schodoch. Chvíľu trvá, než sluch dnes zvyknutý na primitívnu melodiku hudobného kanálu (a pred sto rokmi na prvoplánovú melodiku neskorého romantizmu a impresionizmu) pochopí, že za hrkotavo-hrnotným prvým plánom je niečo viac a pomaly začne odhaľovať naozaj veľkolepú, zimomriavky navodzujúcu nádhernú harmóniu...

Cieľom tejto publikácie je ukázať harmóniu tam, kde neinformovaní vidia chaos. Anglický vetný systém je u nás často vnímaný ako niečo chaotické a zložité. V skutočnosti sa však jedná o sofistikovaný a mimoriadne presný nástroj, ktorého účelom je veľmi stručné a výstižné vyjadrovanie aj pomerne komplikovaných významov. To je však umožnené len tomu, kto ho ovládol. A keďže pravidlá a poučky nie sú najšťastnejšou cestou k tomuto cieľu, v tejto publikácii podávam celistvý obraz funkčnosti tohoto systému. Nezameriavam sa len na popis a analýzu jednotlivých časov (tak, ako je tomu zvykom), ale aj na odhalenie vzťahov medzi jednotlivými typmi časov a na ich skutočnú podstatu. Prax jednoznačne potvrdzuje, že takýto výklad vedie k oveľa lepšiemu a rýchlejšiemu pochopeniu a ovládnutiu tohto systému.

Som typom človeka, ktorý sa rád učí praxou, a preto veľmi dobre rozumiem ľuďom, ktorých pravidlá a teória vyložene otravujú a aj v mojej praxi učiteľa

angličtiny teóriu využívam len do tej miery, v akej je skutočne užitočná. Na druhej strane je dobré si uvedomiť, že správne podaná a použitá teória je mimoriadne efektívnym prostriedkom k lepšiemu a rýchlejšiemu zvládnutiu angličtiny.

Namiesto nudných pravidiel analyzujem esenciu toho, čo ktorý gramatický jav v skutočnosti znamená. Namiesto nepresných či vyprázdnených poučiek, ktoré ste počuli v škole, používam také, ktoré stručne, ale mimoriadne presne vystihujú podstatu toho, o čo ide. To je aj dôvod toho, prečo nepoužívam viac príkladov. Dlhodobá prax mi ukázala, že ak dám človeku na výber z viacerých príkladov, nezapamätá si ani jeden – stratí sa v nich. Preto radšej uvádzam väčšinou len jeden – ten, ktorý považujem za najlepší a najviac hodný priestoru vo vašej hlave. Ten jeden si zapamätáte. A keď ho budete potrebovať, bude tam. Lebo pamätať si príklady je dôležité – často dokonca dôležitejšie ako samotné pravidlo, ktoré majú ilustrovať. Často to dokonca funguje obrátene – človek si zapamätá príklad a cezeň sa vie dostať aj späť k pravidlu.

Viete odrapkať tzv. vybrané slová? Ja nie. Znamená to, že neovládam pravopis? Nie. Vybrané slová sme sa v škole neučili kvôli nim, ale aby sme vedeli pravopis. Takže v momente, keď ho ovládame, vybrané slová už nepotrebuje. A tak isto je to v angličtine – tie pravidlá tu sú, aby ste sa naučili angličtinu – nie tie pravidlá. Akonáhle pochopíte, čo tie časy vyjadrujú a ako sa používajú, na pravidlá môžete zabudnúť – ostatne tak ako takmer každý Angličan. Toto je stav, ktorý chceme dosiahnuť – komunikovať anglicky sústrediac sa na obsah a nie na gramatické pravidlá – na tie môžete s ich postupným ovládnutím veselo zabudnúť. To je skutočným cieľom tejto publikácie.

Viem, že mnohým začiatočníkom sa celistvé vysvetlenie vetného systému, ktoré tu ponúkam, bude zdať komplikované. Je to prirodzené – začiatočníkovi v akejkolvek oblasti sa vec, ktorú sa snaží ovládnuť, bude sprvu zdať

zložitá. Chce to len trpezlivosť. A prax.

V tomto vysvetlení chcem ukázať, že anglický vetný systém nie je akási nezmyselná a nepochopiteľná štruktúra, ktorú sa učíme (či ešte horšie: „musíme učiť!“) len preto, že to máme v knihe a učiteľ to od nás chce. Chcem ukázať, že vo svojej celistvosti je to štruktúra užitočná, zmysluplná a pomerne ľahko pochopiteľná. Vedomie, že medzi časťami systému sú vzťahy (ktoré sa navyše podľa určitého kľúča opakujú), je podľa mňa veľmi dôležité. Všímanie si a následné pochopenie týchto vzťahov potom vedie k lepšiemu, rýchlejšiemu a pevnejšiemu pochopeniu anglického vetného systému a ovládnutiu tejto reči.

www.MagnificentDragonflies.com

1. ♦

Funkcia anglického vetného systému

Mnoho čitateľov si celkom pochopiteľne a oprávnene položí otázku: **Načo to všetko?!?** Všetky tie časy, pravidlá, príklady... **K čomu mi to je?** Načo napríklad potrebujem vedieť, aké sú použitia *Present Continuous* a *Present Simple*? Predsa nato, aby som človeku, ktorý sa mi snaží niečo povedať rozumel, čo mi vlastne hovorí. Ak mi napríklad povie: *I live in Portugal* – čiže vetu v *Present Simple* (**Žijem v Portugalsku**) – a ovládam použitie *Present Simple*, potom viem, že tento človek to vníma ako permanentný fakt. Že chce povedať, že žije v Portugalsku – bez akýchkoľvek časových súvislostí. Že je to proste tak a bodka. Ak ale ten istý fakt „zabalí“ do formy *Present Continuous*: *I'm living in Portugal* (**Žijem v Portugalsku**) – (a ja viem, že *Present Continuous* používame na: 1. Práve prebiehajúci dej, 2. Niečo prebiehajúce v súčasnom ale dočasnom období a 3. Na potvrdenú budúcnosť), potom z kontextu hneď pochopím nielen to, že tento človek býva momentálne v Portugalsku, ale aj to, že to sám vníma ako dočasné. A naopak: ak budem ja chcieť priamočiaro a jednoducho vyjadriť, že niečo vnímam ako v súčasnosti platné, ale dočasné – mal by som informáciu, ktorú chcem podať „zabalíť/vložiť“ do formy *Present Continuous*. K tomu potrebujem ovládať aj jeho použitie, aj jeho formu. To isté platí, ak budem chcieť vyjadriť niečo, čo

je práve prebiehajúce, alebo čo už mám dohodnuté do budúcnosti: Budúcoročnú dovolenku strávim v Španielsku (aj v slovenčine na tento význam používame prítomný čas). A takisto: ak budem napríklad ovládať rozdiely medzi *Present Perfect* a *Past Simple* a niekto povie vetu: *I've washed the car (Umyl som auto)*, bude mi jasné, že tento človek hovorí o prítomnom fakte – že v podstate (a vlastne aj doslova) hovorí „Mám umyté auto“. Ak ale informáciu o umývaní auta vloží do *Past Simple: I washed the car (Umyl som auto)*, potom z kontextu pochopím, že buď hovorí o svojom napríklad včerajšom programe, alebo o tom, že síce umyl auto – ale jeho čistota už je v tomto momente minulosťou. Teda úplne iný odkaz.

Ak budem ovládať vzťahy a súčinnosť minulých časov, potom **nebudem mať problém elegantne, rýchlo a výstižne vyjadriť** rôzne súbehy minulých dejov. Ak chcem napríklad povedať, že ona začala raňajkovať, keď som ja vstal, použijem dva za sebou idúce *Past Simple: She had breakfast when I got up*. Ak chcem povedať, že keď som vstal, ona práve raňajkovala, mal by som použiť *Past Continuous* (na dej prebiehajúci v určitom momente) a do neho „vložený“ *Past Simple: When I got up, she was having breakfast* (Keď som vstal, ona bola raňajkujúca). A ak budem chcieť povedať, že keď som vstal, ona už bola najedená, budem musieť použiť *Past Simple* (na bod v minulosti) a *Past Perfect* (na význam, ktorý sa z bodu v minulosti „pozerá do minulosti“): *When I got up, she had (already) had breakfast* (keď som vstal, ona (už) mala raňajkovanie ukončené).